

POSTANOWIENIE

Dnia 21 marca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar

w sprawie z wniosku J. W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.
o podleganie dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 21 marca 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczynie od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 8 czerwca 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

odrzuca skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 8 czerwca 2016 r., III AUa (...), Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację wnioskodawczynie J. W. od wyroku Sądu Okręgowego w T., oddalającego jej odwołanie o decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T. z dnia 24 września 2015 r. w sprawie o objęcie dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym.

Powyższy wyrok zaskarżyła skargą kasacyjną, opartą na obydwóch podstawach wymienionych w art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., wnioskodawczynie, określając – na wezwanie Sądu – wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 8.171 zł, stanowiącą wysokość utraconego zasiłku chorobowego. Ostatecznie postanowieniem z dnia 9 lutego 2017 r. Sąd Apelacyjny ustalił wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 297, 24 zł.

W piśmie z dnia 27 lutego 2017 r. wnioskodawczyni złożyła „wniosek o rozpoznanie postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 9 lutego 2017 r. (...)” na podstawie art. 380 k.p.c., podtrzymując wskazaną przez siebie wartość przedmiotu zaskarżenia, stanowiącą wysokość nieotrzymanych - w związku z odmową objęcia jej dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym – świadczeń, powołując się w tym zakresie na uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 20 lipca 2016 r., III UZP 2/16 (OSNP 2017 nr 1, poz. 6).

Sąd Najwyższy wziął pod uwagę co następuje:

Stosownie do art. 398² § 1 k.p.c. skarga kasacyjna w sprawach o prawa majątkowe z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych jest niedopuszczalna w sprawach, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż dziesięć tysięcy zł. Jednakże w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach o przyznanie i o wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego. Innymi słowy w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych skarga kasacyjna jest uzależniona od wartości przedmiotu zaskarżenia, jeżeli sprawa dotyczy innych kwestii niż przyznanie lub wstrzymanie emerytury i renty albo objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego. Określenia przedmiotu sprawy, którego dotyczy wyłączenie przedmiotowej dopuszczalności skargi kasacyjnej co do uzależnienia dopuszczalności skargi od wartości przedmiotu zaskarżenia, odnoszą się do regulacji ustawowej tego przedmiotu. Określenie „przyznanie i wstrzymanie emerytury i renty” swe źródło ma w regulacji tej materii zawartej w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 887 ze zm.), a określenie „objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego” odnosi się do definicji tego pojęcia zawartej w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 963 ze zm.). Ustawa ta (o systemie) rozróżnia obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe określone w art. 6 ust. 1, art. 6a ust. 1, art. 6b ust. 1, art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 od dobrowolnych ubezpieczeń emerytalnych i

rentowych, o których mowa w art. 7 oraz chorobowych określonych w art. 11 ust. 2. Jeżeli dojdzie do dobrowolnego ubezpieczenia emerytalnego, rentowego chorobowego i wypadkowego, to nie zmienia się ono w ubezpieczenie obowiązkowe. Warunki powstania dobrowolnego ubezpieczenia, jego kontynuowania i ustania uregulowane są w art. 14, który to przepis jest regulacją odrębną od zasad obowiązujących przy ubezpieczeniu obowiązkowym. Użyte w art. 398² § 1 k.p.c. określenie „objęcie obowiązkiem ubezpieczenia” odnosi się tylko do ubezpieczenia obowiązkowego, nie obejmuje więc ubezpieczenia dobrowolnego. Do tego ubezpieczenia w sprawach o prawa majątkowe, ma zastosowanie zasada ogólna, uzależniająca dopuszczalność skargi kasacyjnej od wartości przedmiotu zaskarżenia. W niniejszej sprawie wartość ta została ustalona przez Sąd Apelacyjny na kwotę znacznie niższą niż dziesięć tysięcy złotych (*nota bene* wartość przedmiotu zaskarżenia określona przez wnioskodawczynię również nie sięga kwoty dziesięciu tysięcy złotych), co czyni złożoną skargę kasacyjną przedmiotowo niedopuszczalną (por. trafne wywody Sądu Najwyższego zawarte w postanowieniu z dnia 4 listopada 2003 r., II UZ 91/03, - niepublikowane - LEX nr 1129286). Jedynie ubocznie Sąd Najwyższy zauważa, że w postanowieniu z dnia 8 marca 2017 r., II UZ 80/16, wyrażony został trafny pogląd, według którego w sprawie o podleganie dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu (będącej sprawą o prawa majątkowe), wartość przedmiotu zaskarżenia - warunkująca, na podstawie art. 398² § 1 zdanie 2 k.p.c., dopuszczalność skargi kasacyjnej - ustalana jest jako suma składek za sporny okres, nie więcej niż za rok. Uzasadniając ten pogląd Sąd Najwyższy, nawiązując do uzasadnienia uchwały siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia z 20 lipca 2016 r., III UZP 2/16, stwierdził, „że jakkolwiek z ustaleniem samego podlegania dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu wiąże się lub może się wiązać w przyszłości prawo do świadczeń (np. zasiłku chorobowego lub macierzyńskiego), jednak w sprawach o podleganie ubezpieczeniom społecznym (istnienie lub nieistnienie stosunku ubezpieczenia, objęcie obowiązkiem ubezpieczeń społecznych) (...) chodzi przede wszystkim o to, czy w związku z podleganiem ubezpieczeniom społecznym powinny być uiszczane składki na te ubezpieczenia, a także ustalenie podstawy wymiaru składek, ustalenie osoby płatnika składek itd. (...), ten bliższy cel, czyli

konieczność uiszczenia składek, powinien determinować podstawę ustalenia wartości przedmiotu zaskarżenia”.

Niedopuszczalny jest natomiast wniosek skarżącej o „rozpoznanie postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 9 lutego 2017 r.” w trybie art. 380 k.p.c. Przepis ten (adresowany do sądu drugiej instancji), obliguje sąd - na wniosek strony, do rozpoznania również tych postanowień sądu pierwszej instancji, które nie podlegały zaskarżeniu w drodze zażalenia, a miały wpływ na rozstrzygnięcie sprawy. W utrwalonym orzecznictwie przyjmuje się, że przepis ten ma zastosowanie w postępowaniu przed Sądem Najwyższym wywołanym wniesieniem zażalenia na postanowienie sądu drugiej instancji odrzucające kasację - por. przykładowo postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2001 r., I CZ 165/01 oraz z dnia 29 października 2014 r., II UZ 38/14 (LEX nr 1551427). W ostatnio wymienionym postanowieniu Sąd Najwyższy uznał, że „postanowienie ustalające wartość przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną - jako niezaskarżalne w drodze zażalenia wniesionego na podstawie art. 394¹ - należy do kategorii postanowień, o jakich stanowi art. 380 k.p.c.”, który to przepis „znajduje - na podstawie art. 394¹ § 3 w związku z art. 398²¹ k.p.c. - zastosowanie w postępowaniu przed Sądem Najwyższym. Oznacza to, że na wniosek strony (zgłoszony w zażaleniu), postanowienie sądu drugiej instancji, którego przedmiotem jest ustalenie wartości przedmiotu zaskarżenia, może być skutecznie kwestionowane w zażaleniu na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej, jeżeli miało wpływ na rozstrzygnięcie zawarte w tym postanowieniu. (...)”.

Innymi słowy, ustalenie wartości przedmiotu zaskarżenia może podlegać badaniu przez Sąd Najwyższy (na stosowny wniosek strony) jedynie w przypadku, gdy skutkiem takiego ustalenia było odrzucenie skargi kasacyjnej, w zażaleniu na to postanowienie.

W ocenianej sprawie taka sytuacja nie zachodzi (Sąd Apelacyjny bowiem, mimo ustalenia wartości przedmiotu zaskarżenia, nie oceniał dopuszczalności przedmiotowej skargi).

Tym się kierując, Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c.

